

Çoklu Zeka Alanları ve Algılanan Liderlik Davranışları İlişkisi: Hokey Sporcuları Örneği*

Doç. Dr. F. Pervin BİLİR¹

Bil. Uzm. Nurşen ŞAHİN²

Bil. Uzm. Ali YILDIRIM²

¹Çukurova Üniversitesi / Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yönetim Bilimleri ABD.,
fatmapervinbilir@gmail.com, Sorumlu Yazar

²Çukurova Üniversitesi / Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD., nursenerd@mynet.com,
aliyildirim2784@gmail.com

Özet: Bu çalışmada, hokey sporcularının çoklu zeka alanları ve antrenörlerinin liderlik davranışlarını algılamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma tanımlayıcı ve ilişkisel bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Mersin ilinde düzenlenen "2017-2018 Sezonu Salon Süper Lig"e katılan sporculardan, 56 kadın ve 62 erkek toplamda 118 sporcu örneklem grubunu oluşturmuştur. Veriler, Chelladurai ve Saleh (1980) tarafından geliştirilen "Sporda Liderlik Ölçeği" ve Gülşen (2015) tarafından geliştirilen "Çoklu Zeka Alanları Değerlendirme Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde; frekans, yüzde, ortalama hesaplamaları ve Spearman's rho korelasyon testi kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre; sporcuların müziksel zeka alanlarının orta düzeyde gelişmiş; sözel, mantıksal, görsel, bedensel ve içsel zekalarının gelişmiş; doğacı ve sosyal zekalarının da çok gelişmiş düzeyde olduğu saptanmıştır. Sporcuların antrenörlerinin liderlik davranışlarını en yüksek eğitim ve öğretim, en düşük otokratik davranış alt boyutlarında algıladıkları görülmüştür. Sporcuların çoklu zeka alanları ile antrenörlerinin liderlik davranışları algılamaları arasında sözel zeka ile eğitim öğretim ve sosyal destek arasında pozitif orta düzeyde bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak sözel zekası gelişmiş sporcular, antrenörlerinde eğitim ve öğretim, sosyal destek liderlik davranışlarını daha iyi algılamaları yönünde ipucu sunduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Antrenör, Çoklu Zeka Alanı, Hokey Sporcusu, Liderlik.

Relationship Between Multiple Intelligence Areas and Perceived Leadership Behaviors: The Sample Of Hokey Athletes

Abstract: In this study, it is aimed to investigate the relationship between the multiple intelligence areas of the hockey athletes and their perception concerning their coaches' leadership behaviours. This study was designed as descriptive and relational. 118 athletes, 56 of them females and 62 of them males, who participated to 2017-2018 Indoor Super League Season constitute the sample group. Data were gathered through Leadership Scale for Sport (LSS) which was developed by Chelladurai and Saleh (1980) and The Scale for Assessment of Multiple Intelligence Areas which was developed by Gülşen (2015). Frequencies, percentage, mean scores and Spearman's rho correlation tests were used for the analysis of the data. According to the findings of the study, It has been found that the hockey athletes have medium level advanced musical intelligence; advanced verbal, logical, visual, physical and internal intelligence and very advanced naturalist and social intelligence. It has been found that the athletes perceive the leadership behaviours of their coaches at most in training and instruction whereas at least in autocratic behaviour sub-dimensions. It has been determined that there is a positive moderate relationship between verbal intelligence and training and instruction and social support concerning the multiple intelligence areas of the hockey athletes and their coaches' leadership behaviours they perceive. As a result, it can be said that the athletes who have advanced verbal intelligence give clue on that they perceive the leadership behaviours more clear concerning training and instruction and social support in their coaches.

Key Words: Coach, Hockey Athlete, Leadership, Multiple Intelligence Area.

1. Giriş

İnsanlar yaşamları boyunca birçok sorunla karşılaşmaktadır. Sorunlara çözüm getirirken farklı eylem biçimleri ile somutlaşan sosyal ve kültürel değerlerden etkilenen yetenekler

ortaya koyarlar. Bireyin yeteneklerinin kapasitesi zeka kavramını oluşturarak her bireyde farklılaşmaktadır. Gardner 1983 yılında "Frames of Mind" (Zihnin Çerçevesi) isimli kitabında yedi zekâ alanı olduğunu ileri sürerek "Çoklu Zekâ Kuramı"nı oluşturmuştur.

* Bu çalışma, 29-30 Eylül 2018 tarihleri arasında Edirne'de düzenlenen IX. IBANESS Kongreler Serisinde sunulan bildirinin düzenlenmiş ve genişletilmiş halidir.

“Intelligences Reframed” (Zekâlar yeniden şekillendi) adlı eserinde ise yedi zekâ alanına sekizinci zekâ alanını eklemiştir. Günümüzde bu alanlara diğerlerini ekleme çabaları vardır. (Gardner, 1999). 1980'lerin ortalarından itibaren Gardner'ın teorisi eğitim bağlamlarında uygulanmıştır ve araştırmalar yapılmıştır (Hopper & Hurry 2000; İkiz ve Çakar, 2010; Hajhashemi, et al. 2011; Jing, 2012; Yeh, 2014; Hanafin, 2014; Naeini, 2014; Ahvan, & Pour, 2016). Öğrencilerin kişisel benzersizliği çeşitli zeka alanlarına yönelik aktiviteler tasarlamayı olanaklı kılar. Çoklu zeka teorisine göre bireyler öğrenmelerini çevredeki uyaranları farklı yöntemlerle algılayarak gerçekleştirir. Bu nedenle zeka alanlarının belirlenmesi bireylerin öğrenmeleri hakkında bize ipuçları sunabilir. Gardner'ın öne sürdüğü zeka alanlarını Doğanay ve Tok (2014) şu şekilde açıklamaktadırlar:

1. Sözel Zeka: Sözlü veya yazılı olarak yeteneğin ortaya konmasını ifade etmektedir. Dilin her şekilde etkin kullanımının gerçekleştirildiği, ikna etme, bilgiyi anımsama, bilginin paylaşımı için dilin kullanımını göstermektedir.

2. Mantıksal Zeka: Mantıksal düşünmeyi, problemlere bilimsel çözümler üretebilmeyi, kavramlar arasındaki ilişkilerin ve örüntülerin belirlenebilmesini, sınıflama ve genelleme yapabilmeyi, formüle etme, hesaplama ve benzerlikleri belirleyebilmeyi ifade etmektedir. Ayrıca sayıların etkili kullanımını içermektedir

3. Görsel Zeka: Görsel ve uzamsal düşünme, bu özellikleri şekil ve grafiklerle ifade edebilmeyi, renk, biçim, çizgi, şekil ve şema gibi unsurlara özen göstermeyi ifade etmektedir.

4. Müziksel Zeka: Müziksel ifade ediş, müziksel kalıpların ayırt edilmesi, biçimlendirme, ritm, melodi, ton ve perde duyarlılığını ifade etmektedir.

5. Doğacı Zeka: Doğayı ve çevreyi anlayabilme ve tanıma ile ilişkilidir. Doğada bulunan her türlü canlılığın farkında olmayı ve sınıflandırma kapasitesini ifade etmektedir.

6. Sosyal Zeka: Diğer insanlarla ilişki kurabilme, anlama, motivasyonu sağlama ve davranışların yorumlanması özelliklerini ifade etmektedir.

7. Bedensel Zeka: Bireyin sahip olduğu duygu ve düşüncelerini ortaya koymada bedenini kullanmasıdır. Bu zeka alanında tüm fiziksel becerilerin gerçekleştirilebilmesi yer almaktadır.

8. İçsel Zeka: Bireyin kendisi ile ilgili her türlü özelliğinin farkında olabilmesini, kendini tanımasını ifade etmektedir. Kendisini anlaması, öz kontrol ve saygıya sahip olabilmesini ve kendini anlayabilmeyi içerir.

Bireylerin çoklu zeka alanlarının belirlenmesi onların öğrenmelerinin ve çevreyi algılayışlarının nasıl olduğuna yönelik fikirler vermektedir. Sporcuların da sahip oldukları çoklu zeka alanlarının belirlenmesi, onların içinde buldukları spor ortamlarındaki davranışlarının nasıl olacağı ve istenilen hedeflere ulaşmada hangi yolların izlenebileceği ile ilgili fikirler verebilecektir. Spor alanında yapılan çalışmalar bu konularda yol gösterici olmaktadır (Ekici, 2011; Türkmen, 2013; Kahraman ve Bavlı 2014; Kul, 2015; Kemec, 2016; Bilir ve Şirin, 2017).

Spor dallarındaki performansın en önemli unsurları sporcular olmakla birlikte sporcuların performansında önemli rol alan unsur ise antrenörlerdir. Antrenörler, sporcuların belirlenen amaçlara ulaşabilmeleri için çalışan, onları motive eden ve davranışlarında büyük etkiye sahip olan kişilerdir. Antrenör, sporcuları belirlenen amaç etrafında toplayarak yönlendirme ve rehberlik rolleri yerine getiren kişi olarak takımın liderliğini yapmaktadır. Bu nedenle de liderlik özelliklerine sahip olması gerekmektedir (Sunay, 2017). Liderlik, hedeflerin ya da vizyonun gerçekleştirilebilmesi için grubu etkileyebilme becerisine sahip olmayı ifade etmektedir (Yalçın, 2013). Antrenörlerin liderlik davranışlarının sporcular tarafından algılanması eğitim ve öğretim sürecinde önem taşımaktadır. Liderlik davranışları; içinde bulunulan durumun, üyelerin ve liderin özelliklerinden etkilenmektedir (Chelladurai, 2011) Hokey sporunun takım oyunu olması, takım açısından ulaşılmak istenen hedeflerin gerçekleştirilmesinde ve başarıya ulaşmada sporcuların bireysel olarak sahip oldukları özelliklerinin de etkili olduğu düşünülmektedir. Buradan hareketle, sporcuların çoklu zeka alanları, hem onların takım içinde üstlendikleri görevlerini başarı ile gerçekleştirebilmelerine hem de takımın yol göstericisi ve rehberi olarak liderlik yapan antrenörlerinin davranışlarını algılamalarında önemli olduğu olabileceği varsayılabilir. Bu varsayımdan yola çıkarak çalışmada; hokey sporcularının çoklu zeka alanları ile antrenörlerinde algıladıkları liderlik davranışları ilişkisi incelenmiştir.

2. Materyal ve Yöntem

Bu çalışma tanımlayıcı ve ilişkisel olarak tasarlanmıştır. Çalışmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sporcuların çoklu zeka alanlarındaki düzeyleri nedir?
2. Sporcuların zeka alanları ile antrenörlerinde algıladıkları liderlik boyutları arasında ilişki var mıdır?

2.1. Araştırma Grubu

Çalışmanın evrenini; Mersin ilinde 25-29 Kasım 2017'de "2017-2018 Sezonu Erkekler Salon Süper Lig" ve 29 Kasım-02 Aralık 2017'de "2017-2018 Sezonu Kadınlar Salon Süper Lig"de gerçekleştirilen müsabakalara katılan hokey sporcuları oluşturmaktadır. Örnekleme de bu evrenden seçilen 56 kadın ve 62 erkek olmak üzere toplam 118 hokey sporcusu oluşturmuştur.

2.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri Gülşen (2015) tarafından geliştirilmiş olan "Çoklu Zeka Alanları

Değerlendirme Ölçeği" ve Chelladurai ve Saleh (1980) tarafından geliştirilmiş olan "Sporda Liderlik Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır.

2.2.1. Çoklu Zeka Alanları Değerlendirme Ölçeği

Gülşen'in (2015) geliştirdiği ölçek; her bir zeka alanına (sözel, mantıksal, görsel, müziksel, doğacı, sosyal, bedensel ve içsel) yönelik 10 maddenin yer aldığı toplamda 80 maddenin bulunduğu bir ölçektir. Ölçek; 0=Hiç Uygun Değil, 1=Çok Az Uygun, 2=Kısmen Uygun, 3=Oldukça Uygun ve 4=Tamamen Uygun seçeneklerinin her bir zeka alanına yönelik ölçek maddelerinin kişiyi tanımlama seçeneklerinden uygun olanın seçilmesine yönlendirmektedir. Ölçeğin her bir zeka alanından alınabilecek en düşük puan 0 (sıfır) iken; en yüksek puan ise 40'tır. Her bir zeka alanına yönelik toplam puanlar belirlenmekte ve belirlenen toplam puan aralıklarının hangi düzeyde zeka alanının varlığını gösterdiği ise şu şekilde olmaktadır (Gülşen, 2015):

Tablo 1: Çoklu Zeka Alanları Toplam Puan ve Zeka Alanlarındaki Gelişmişlik Düzeyleri

Ölçekte Bulunan Her Bir Zeka Alanından Alınan Toplam Puan	Bu Zeka Alanındaki Gelişmişlik Düzeyi
0-7 puan	Gelişmemiş
8-15 puan	Biraz Gelişmiş
16-23 puan	Orta Düzeyde Gelişmiş
24-31 puan	Gelişmiş
32-40 puan	Çok Gelişmiş

2.2.2. Sporda Liderlik Ölçeği

Chelladurai ve Saleh (1980) tarafından geliştirilmiş olan "Sporda Liderlik Ölçeği" nin Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirlik çalışması Toros ve Tiryaki (2006) tarafından yapılmıştır. Ölçek beş alt boyuttan oluşan toplam 40 maddelik 5'li likert tipindedir. Ölçeğin içerdiği alt boyutlar ve her bir alt boyuta ilişkin madde sayısı şu şekildedir: Eğitim ve Öğretim=13 madde, Demokratik Davranış=9 madde, Otokratik Davranış=5 madde, Sosyal Destek=8 madde ve Pozitif Geribildirim=8 madde. Ölçeğin üç formu bulunmaktadır (Chelladurai ve Saleh, 1980). Bu çalışmada, formlardan sporcuların

antrenörlerinin liderlik davranışlarını algılamaları ile ilgili olan form kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmadan elde edilen verilerin analizinde; tanımlayıcı istatistiklerden frekans, yüzde ve ortalama hesaplamaları yapılmıştır. Normallik dağılımının belirlenmesi için Kolmogorov Smirnov testi kullanılmıştır. Test sonucunda verilerin non-parametrik olduğu görülmüştür. Bu nedenle de korelasyon testi olarak non-parametrik veri dağılımları için kullanılan Spearman's rho testi yapılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmada elde edilen verilerinin analizi sonucunda ulaşılan bulgular aşağıda tablolar olarak verilmiştir.

Tablo 2’de araştırmaya katılan sporcuların çoklu zeka alanlarına ait tanımlayıcı istatistikler sunulmuştur. Tabloya göre sporcuların zeka

alanları düzeyleri şu şekildedir: Çok gelişmiş düzeyde oldukları zeka alanları; doğacı zeka (% 33.1) ve sosyal zeka (% 34.7)’dir. Gelişmiş düzeyde oldukları zeka alanları; sözel zeka (% 39.0), mantıksal zeka (%30.5), görsel zeka (% 33.9), bedensel zeka (% 37.3) ve içsel zeka (% 43.2)’dir. Müziksel zeka alanı düzeyleri ise; orta düzeyde gelişmiş (% 32.2)’tir.

Tablo 2: Sporcuların Çoklu Zeka Alanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Alt Boyutlar	Zeka Alanı Düzeyi	N	f	%
Sözel Zeka	Gelişmemiş	1	1	.8
	Biraz Gelişmiş	14	14	11.9
	Orta Düzeyde Gelişmiş	33	33	28.0
	Gelişmiş	46	46	39.0
	Çok Gelişmiş	24	24	20.3
Mantıksal Zeka	Gelişmemiş	4	4	3.4
	Biraz Gelişmiş	17	17	14.4
	Orta Düzeyde Gelişmiş	34	34	28.8
	Gelişmiş	36	36	30.5
	Çok Gelişmiş	27	27	22.9
Görsel Zeka	Gelişmemiş	2	2	1.7
	Biraz Gelişmiş	11	11	9.3
	Orta Düzeyde Gelişmiş	39	39	33.1
	Gelişmiş	40	40	33.9
	Çok Gelişmiş	26	26	22.0
Müziksel Zeka	Gelişmemiş	3	3	2.5
	Biraz Gelişmiş	18	18	15.3
	Orta Düzeyde Gelişmiş	38	38	32.2
	Gelişmiş	30	30	25.4
	Çok Gelişmiş	29	29	24.6
Doğacı Zeka	Gelişmemiş	2	2	1.7
	Biraz Gelişmiş	14	14	11.9
	Orta Düzeyde Gelişmiş	29	29	24.6
	Gelişmiş	34	34	28.8
	Çok Gelişmiş	39	39	33.1
Sosyal Zeka	Gelişmemiş	0	0	0
	Biraz Gelişmiş	10	10	8.5
	Orta Düzeyde Gelişmiş	27	27	22.9
	Gelişmiş	40	40	33.9
	Çok Gelişmiş	41	41	34.7
Bedensel Zeka	Gelişmemiş	2	2	1.7
	Biraz Gelişmiş	13	13	11.0
	Orta Düzeyde Gelişmiş	21	21	17.8
	Gelişmiş	44	44	37.3
	Çok Gelişmiş	38	38	32.2
İçsel Zeka	Gelişmemiş	2	2	1.7
	Biraz Gelişmiş	11	11	9.3
	Orta Düzeyde Gelişmiş	20	20	16.9
	Gelişmiş	51	51	43.2
	Çok Gelişmiş	34	34	28.8
Toplam		118	118	100.0

Tablo 3: Sporcuların Antrenörlerinin Liderlik Davranışları Algılamalarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Alt Boyutlar	N	\bar{X}	ss	Min.	Max.
Eğitim ve Öğretim	118	4.09	.78571	1.46	5.00
Demokratik Davranış	118	4.04	.81427	1.22	5.00
Otokratik Davranış	118	3.74	.81023	1.40	5.00
Sosyal Destek	118	3.88	.76836	1.38	5.00
Pozitif Geribildirim	118	3.78	.81515	1.40	5.00

Sporcuların antrenörlerinin liderlik davranışlarını algılamalarına ilişkin betimsel istatistiklerin sunulduğu Tablo 3'e göre; sporcuların antrenörlerini en çok eğitim ve

öğretim alt boyutunda, en düşük olarak da otokratik davranış alt boyutunda algılamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 4: Sporcuların Çoklu Zeka Alanları ve Antrenörlerinin Liderlik Davranışları Algılamaları İlişkisi

Alt Boyutlar	Eğitim ve Öğretim	Demokratik Davranış	Otokratik Davranış	Sosyal Destek	Pozitif Geribildirim
Sözel Zeka	.416**	.392**	.292**	.401**	.264**
Mantıksal Zeka	.231*	.296**	.236*	.261**	.269**
Görsel Zeka	.217*	.227*	.263**	.211*	.177
Müziksel Zeka	.250**	.166	.236*	.148	.166
Doğacı Zeka	.361**	.315**	.249**	.271**	.241**
Sosyal Zeka	.355**	.297**	.241**	.339**	.290**
Bedensel Zeka	.325**	.278**	.288**	.294**	.301**
İçsel Zeka	.277**	.234*	.292**	.301**	.272**

*p<0.05, **p<0.01

Tablo 4'te sporcuların çoklu zeka alanları ile antrenörlerinde algıladıkları liderlik davranışları arasındaki ilişki sunulmuştur. Tabloya göre; sporcuların sözel zeka alanlarının antrenörlerinin liderlik davranışları algılamalarının eğitim ve öğretim, demokratik davranış ve sosyal destek alt boyutları ile pozitif ve orta düzeyde; otokratik davranış ve pozitif geribildirim alt boyutları ile de pozitif ve düşük düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir (p<0.01). Mantıksal zeka alanlarının eğitim ve öğretim, otokratik davranış, demokratik davranış, sosyal destek ve pozitif geribildirim alt boyutları ile pozitif ve düşük düzeyde; görsel zeka alanlarının eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otokratik davranış ve sosyal destek alt boyutları ile pozitif ve düşük düzeyde; müziksel zeka alanlarının eğitim ve öğretim ile otokratik davranış alt boyutlarıyla pozitif ve düşük düzeyde; doğacı zeka alanlarının eğitim ve öğretim ile demokratik davranış arasında pozitif

ve orta düzeyde, otokratik davranış, sosyal destek ve pozitif geribildirim arasında pozitif ve düşük düzeyde; sosyal zeka alanlarının eğitim ve öğretim, sosyal destek arasında pozitif ve orta düzeyde, demokratik davranış, otokratik davranış ve pozitif geribildirim arasında pozitif ve düşük düzeyde; bedensel zeka alanlarının eğitim ve öğretim, pozitif geribildirim ile pozitif ve orta düzeyde, demokratik davranış, otokratik davranış ve sosyal destek ile pozitif ve düşük düzeyde; içsel zeka alanlarının da sosyal destek ile pozitif ve düşük düzeyde, eğitim ve öğretim, demokratik davranış, otokratik davranış ve pozitif geribildirim alt boyutları arasında pozitif ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu saptanmıştır (p<0.05, p<0.01). Tabloya göre; sporcuların zeka alanlarından en çok sözel zeka alanının antrenörlerinde algıladıkları liderlik davranışları alt boyutlarından eğitim ve öğretim ile sosyal destek arasında bulunan ilişkinin diğer zeka

alanları ile alt boyutlar arasındaki ilişkiden daha yüksek olduğu görülmektedir.

3. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada sporcuların çoklu zeka alanlarının düzeylerine bakıldığında; doğacı ve sosyal zeka alanlarında çok gelişmiş oldukları belirlenmiştir. Müziksel zeka alanında orta düzeyde gelişmiş olmasına karşın diğer bütün zeka alanlarında gelişmiş düzeyde oldukları görülmüştür. Sporcuların sosyal bir ortamda faaliyet göstermeleri ve gerek takım içinde gerekse de takım dışında birçok kişi ile bir arada olması sporun sosyalleşme üzerine etkisinin sosyal zeka alanının gelişmesinde etken bir unsur olduğu ifade edilebilir. Çalışmaya katılan sporcuların salon hokeyi alanında faaliyet göstermelerine rağmen doğacı zeka alanında çok gelişmiş olmaları bireysel özelliklerinden kaynaklanabileceğini düşündürmektedir. Bilir ve Şirin'in (2017) Briç sporcularının zeka alanlarını belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada, sporcuların bütün zeka alanlarında gelişmiş düzeyde oldukları ortaya konulmuştur. Kahraman ve Bavlı'nın (2014) üniversite de farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin çoklu zeka alanlarını belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin bedensel ve sosyal zeka alanlarına yönelik puan ortalamalarının diğer öğrencilere göre istatistiksel olarak yüksek olduğu belirlenmiştir. Altınok'un (2008) tez çalışmasında da Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrencilerin çoklu zeka alanları incelenmiş ve sosyal zeka ve içsel zeka alanı puanları ortalamalarının diğer zeka alanlarına göre yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Çinkılıç ve Soyer (2013) tarafından yapılan çalışmada Beden Eğitimi öğretmen adaylarının çoklu zeka alanlarının en yüksek görsel zeka alanında, en düşük de bedensel zeka alanında olduğu ortaya konmuştur. Bu çalışmada ortaya çıkan bulgular, Bilir ve Şirin'in çalışması ile kısmen uyumlu iken; Kahraman ve Bavlı ile Altınok'un çalışmaları ile uyumlu; Çinkılıç ve Soyer'in çalışması ile uyumlu değildir. Sporcuların antrenörlerinin liderlik davranışlarını algılamalarının en çok eğitim ve öğretim alt boyutunda en düşük de otokratik davranış alt boyutunda olduğu belirlenmiştir. Sporcuların antrenörlerinin özellikle teknik, taktik ve spor dalının öğretimsel yanlarına önem vererek, sporcu performansının artırılmasına

yönelik algılamaları, antrenörlerinin de bu açıdan sporcularının gelişmesine önem verdiği ve buna bağlı davrandığı düşüncesini oluşturmaktadır. Günümüzde her türlü eğitim ve öğretim faaliyetlerinde öğrenenlerin merkeze alınması eğitim ve öğretim davranışlarının ön planda tutulmasının bir nedeni olarak görülebilmektedir. Ayrıca en düşük otokratik davranış gösterme yönündeki antrenör liderlik davranışı algılaması ise; antrenörün sporcularının görüş ve düşüncelerini önemseydiğini, karar alma ve uygulamada takımın üyelerini ön planda tuttuğunun bir göstergesi olabilir. Cengiz, Korucu Aytan ve Abakay (2012), Taekwondo sporcularının algıladığı liderlik davranışlarının en yüksek eğitim ve öğretim, en düşük de otokratik davranış alt boyutlarında olduğunu ortaya koymuşlardır. Toros ve Duvan'ın (2011) eskrimcilerde algılanan liderlik davranışlarına yönelik araştırmalarında otokratik davranış alt boyutunun en yüksek olduğu belirlenmiştir. Toros'un (2010) çalışmasında turnuva öncesi ve sonrasında basketbol sporcularının antrenörlerini en yüksek otokratik olarak algıladıkları belirtilmiştir. Ayrıca Sarı ve Bayazit (2017), güreşçiler ile yaptıkları çalışmada güreşçilerin antrenörlerini en yüksek eğitim ve öğretim alt boyutunda algıladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte Çepikkurt, Kızıldağ Kale ve Tiryaki (2012), futbolcuların antrenörlerinde demokratik davranış alt boyutunu diğer alt boyutlara göre daha yüksek olarak algıladıklarını belirlemişlerdir. Bu çalışmanın bulguları ile Cengiz, Korucu Aytan ve Abakay ile Sarı ve Bayazit'in araştırmalarının bulguları uyumlu iken; Toros ve Duvan, Toros ve Çepikkurt, Kızıldağ Kale ve Tiryaki'nin araştırmalarının bulguları uyumlu değildir.

Sporcuların çoklu zeka alanları ile antrenörlerinin liderlik davranışlarını algılamaları arasında sporcuların sözel zeka alanları ile antrenörlerinin eğitim ve öğretim, sosyal destek davranışları alt boyutları ile pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki görülmüştür. Bu ilişki şöyle yorumlanabilir; sözel zekanın gelişmesi eğitim ve öğretim, sosyal destek liderlik davranış algılamalarını artırmaktadır. Diğer zeka alanları ile liderlik davranış algılamalarının ilişkisinin düşük olması, antrenörün eğitim ve öğretiminde çoklu zeka teorisini de bilerek bu alanların geliştirilmesine yönelik eğitsel öğretimsel faaliyetlerin düzenlenmesi gerekliliğini gündeme getirebilir.

Bu durumda sporcularını tanıyan, özelliklerini bilen ve onların ihtiyaçlarını karşılamak için bireysel farklılıkları gözeten antrenör modelinin yetiştirilmesi de kaçınılmaz olmaktadır. Çünkü antrenörlük, performansın belirlenebilmesi için spor disiplinleri ile ilgili bilgiyle donanık, spor dalının teknik ve taktik bilgisine sahip, sporcuların öğrenme ve gelişimlerini sağlamaya yönelik pedagojik donanımlı olmalarını gerektirmektedir (O'Boyle et. al., 2015).

Antrenörler sporcuları eğitirken tüm zekâları bir bütün olarak kullanarak öğrenme etkinlikleri planlanırsa diğer zeka alanlarına yönelik liderlik algılamaları farklılaşabilir.

Sporcuların çok yönlü zeka alanlarının geliştirilebilmesi için antrenörlük kurslarında çoklu zeka teorisi konusunun müfredat programında yer alması önerilebilir.

Antrenörler sporcuların çeşitliliğinin farkında olmalıdırlar. Antrenmandaki öğrenme yöntemlerini çoklu zeka kuramından yararlanarak tasarlayabilirler. Alan yazında öğrenme ortamlarında deneysel çalışmalar bulunmaktadır. Bu konunun deneysel çalışmalar ile zenginleştirilmesi gelecek çalışmalar için önerilebilir.

Kaynakça

- Ahvan, Y. R. & Pour, H. Z. (2016). The Correlation of Multiple Intelligences for The Achievements of Secondary Students. *Educational Research and Reviews*, 11(4): 141-145.
- Altınok, E. (2008). *Beden Eğitimi Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Çoklu Zeka Alanlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Bilir, F. P. ve Şirin, Y. (2017). Analysis of Bridge Player Profiles According to Their Intelligence Areas. *Journal of Education and Training Studies*, 5(9): 100-108.
- Cengiz, R., Korucu Aytaç, G. ve Abakay, U. (2012). Taekwondo Sporcularının Algıladığı Liderlik Özellikleri İle Öz Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki. *E-Journal Of New World Sciences Academy*, 7(4): 68-78.
- Chelladurai, P. & Saleh, S. D. (1980). Dimensions Of Leader Behavior In Sports: Development of A Leadership Scale. *Journal of Sport Psychology*, 2(1): 34-45.
- Chelladurai, P. (2011, September). *Leadership in Sports*. First Congress of The Federación De Asociaciones De Gestores Del Deporte De España (FAGDE), Madrid, Spain.
- Çepikkurt, F., Kızıldağ Kale, E. ve Tiryaki, Ş. (2012). Futbolcuların Algıladıkları Lider Davranışları ve Gündüsel İklim Arasındaki İlişki. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2): 19-25.

- Çinkılıç, İ. ve Soyer, F. (2013). *Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının Çoklu Zekâ Alanları İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*, 8(1): 4-16.
- Doğanay, A. ve Tok, Ş. (2014). *Öğretimde Çağdaş Yaklaşımlar*, (9. Bs.), (Ed.) A. Doğanay, s. 239-297. Ankara: Pegem Akademi.
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. New York: Basic Books.
- Gardner, H. (1999). *Intelligences Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century*. New York: Basic Books.
- Gülşen, C. (2015). Çoklu Zeka Alanları Değerlendirme Ölçeği Geliştirilmesi Çalışması. *International Journal of Human Sciences*, 12(2): 1918-1930.
- Hajhashemi, K., Ghombavani, F. & Yazdi Amirkhiz, S. Y. (2011). The Relationship Between Iranian EFL High School Students' Multiple Intelligence Scores and Their Use of Learning Strategies. *English Language Teaching*, 4(3): 214-222.
- Hanafin, J. (2014). Multiple Intelligences Theory, Action Research, and Teacher Professional Development: The Irish MI Project. *Australian Journal of Teacher Education*, 39(4): 126-141.
- Hopper, B., & Hurry, P. (2000). Learning the MI Way: The Effects on Students' Learning Of Using The Theory Of Multiple Intelligences. *Pastoral Care in Education*, 18(4): 26-32.
- İkiz, F. E. ve ÇAKAR F. S. (2010). The Relationship Between Multiple Intelligences and Academic Achievements of Second Grade Students. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3: 83-92.
- Jing, J. (2012). Teaching English Reading Through MI Theory in Primary Schools. *English Language Teaching*, 6(1): 132-140.
- Kahraman, D. İ. ve Bavlı, Ö. (2014). Üniversitenin Farklı Bölümlerinde Okuyan Öğrencilerin Çoklu Zeka Alanlarının İncelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 3(3): 65-71.
- Kemec, D. G. (2016). Comparison of Multiple Intelligence Fields of Physical Education and Sports College Students. *Turkish Journal of Sport and Exercise*, 18(1): 153-159.
- Köksal, M. S. (2006). Kavram Öğretimi ve Çoklu Zeka Teorisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(2): 473-480.
- Kul, M. (2015). Exploring the Impact of Sports Participation on Multiple Intelligence Development of High School Female Students. *Educational Research and Reviews*, 10(14): 2006-2011.
- Naeni, B. (2015). Comparing the Effects of Two Facets of Multiple Intelligences Theory on Developing EFL Learners' Listening. *Advances in Language and Literary Studies*, 6(4): 62-71.
- O'Boyle, I., Murray, D. & Cummins, P. (2015). *Leadership in Sport*. UK: Florence Production Ltd.
- Sarı, İ. ve Bayazıt, B. (2017). The Relationship Between Perceived Coaching Behaviours, Motivation and Self-Efficacy in Wrestlers. *Journal of Human Kinetics*, 57: 239-251.

- Sunay, H. (2017). Spor Yönetimi (3. Bs.). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sümmani, E. (2011). Multiple Intelligence Levels of Physical Education and Sports School Students. *Educational Research and Reviews*, 6(21): 1018-1026.
- Toros, T. (2010). Turnuva Öncesi ve Turnuva Sonrası Basketbolcuların Algıladıkları Antrenörlük Davranışı, Görev-Ego Yönelimli Hedefleri, Takım Sargınlığı, Uсталık-Performans İklimi ve Kolektif Yeterlik Arasındaki İlişki. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2): 1118-1142.
- Toros, T. ve Duvan, A. (2011). Eskrimcilerde Algılanan Antrenörlük Davranışı, Kolektif Yeterlik ve Hedef Yönelimleri Arasındaki İlişki. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1): 33-41.
- Toros, T. ve Tiryaki, Ş. (2006, Kasım). Sporda Liderlik Ölçeği'nin - Futbolcuların Antrenör Davranışlarını Algılaması Versiyonunun- Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla, Türkiye.
- Turkmen, M. (2013). The Effects of Taekwondo Courses On Multiple Intelligence Development—A Case Study On The 9th Grade Students. *Archives of Budo Science of Martial Arts and Extreme Sports*, 9: 55-60.
- Yalçın, A. (2013). Liderlik, (Çev. Ed.) İ. Erdem, s. 374-416. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yeh, E. (2014). Teaching Culture and Language Through The Multiple Intelligences Film Teaching Model in The ESL/EFL Classroom. *Journal of Effective Teaching*, 14(1): 63-79.